

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI 2016/2017

I. Wychowanie i profilaktyka w szkole – wprowadzenie.

Wychowanie – wspieranie wszechstronnego rozwoju ucznia.

Profilaktyka – proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Profilaktyka obejmuje eliminację lub redukcję czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących.

Czynniki ryzyka – cechy, sytuacje, warunki sprzyjające powstaniu zachowań ryzykownych. Do zbadanych czynników ryzyka należą:

- środowisko społeczne promujące dane wzorce zachowań (przeludnione, przestępcze)
- normy społeczne (promujące, prowokujące dane zachowania)
- modelowanie takich zachowań w domu i w szkole
- konflikty i doświadczenie izolacji w dzieciństwie
- grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania dysfunkcyjne
- niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych
- łatwość zdobycia substancji psychoaktywnych
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

Zachowania ryzykowne – działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych psychologicznych, społecznych i zdrowotnych konsekwencji, a więc zaburzających prawidłowy rozwój. Do najczęściej pojawiających się zachowań ryzykownych należą: palenie tytoniu, używanie alkoholu, używanie innych środków psychoaktywnych, wczesna inicjacja seksualna, zachowania agresywne i przestępcze.

Czynniki chroniące - cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka. Do zbadanych czynników chroniących zalicza się:

- silną więź emocjonalną z rodzicami
- zainteresowanie nauką szkolną
- regularne praktyki religijne
- poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych
- stałą opiekę sprawowaną przez kompetentną osobę dorosłą
- zdolności umożliwiające dobre wyniki w nauce
- umiejętność rozwiązywania problemów
- wrażliwość społeczną
- poczucie własnej skuteczności.

Profilaktyka w szkole obejmuje:

1. szkolny program wychowania
2. szkolne programy nauczania
3. wewnątrzszkolny system oceniania
4. szkolny program profilaktyki.

Działania profilaktyczne w naszej szkole – odpowiednio do stopnia ryzyka - prowadzone są na poziomie profilaktyki uniwersalnej. Jest ona skierowana do całej społeczności szkolnej. Podejmowane działania skupiają się wokół zagadnień związanych z promocją zdrowego stylu życia, rozwijaniem postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi, umiejętności dokonywania świadomych wyborów. To również rozwijanie postawy asertywności, kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacji przeżywania trudnych sytuacji życiowych. Profilaktyka uniwersalna ma na celu przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych lub opóźnienie inicjacji.

Program zawiera zarówno podejście informacyjne, jak i edukacyjne oraz alternatyw:

- a) celem podejścia informacyjnego jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych
- b) celem podejścia edukacyjnego jest uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych
- c) celem podejścia alternatyw jest pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych.

II. Diagnoza środowiska szkolnego i lokalnego

Sposoby diagnozowania i wyniki badań:

1. Na podstawie ankiety „Jak się czuję w szkole?” stwierdzono:
 - a) Uczniowie klas IV-VI lubią szkołę.
 - b) Uczniowie lubią swoją klasę. Zdaniem większości badanych nauczyciele są mili i życzliwi dla uczniów. Dzieci uważają, że mogą liczyć na pomoc wychowawcy. Nieliczni badani uważali, że oceny nie są sprawiedliwe. Uczniowie znacznie częściej podkreślali zalety niż wady szkoły.
 - c) Spośród różnorodnych występów popełnianych w szkole najczęściej wymieniano agresję i przemoc. Żaden uczeń nie potwierdził palenia tytoniu, spożywania alkoholu i używania narkotyków.
2. Na podstawie ankiety „Moje życie w szkole” stwierdzono bardzo niski Indeks Przemocy Szkolnej (0,6) i Ogólny Indeks Agresji (4,7).
3. Na podstawie ankiety „Bezpieczeństwo w szkole” stwierdzono, że uczniowie czują się w szkole bezpiecznie. Większość dzieci ocenia pozytywnie swoje samopoczucie w szkole. Uczniowie wiedzą, kogo mogą poprosić o pomoc w sytuacji zagrożenia.
4. Na podstawie ankiety dla rodziców „Czy Państwa dziecko jest bezpieczne w szkole?” stwierdzono, że bezpieczeństwo uczniów w szkole zostało ocenione pozytywnie. Rodzice w większości uważają, że działania profilaktyczne szkoły są odpowiednie do potrzeb uczniów i ich rodziców.
5. Na podstawie kontroli realizacji obowiązku szkolnego stwierdzono brak wagarów.
6. Na podstawie analizy osiągnięć szkolnych uczniów stwierdzono, iż brak jest uczniów drugorocznych.
7. Z badań dzieci z trudnościami w nauce w poradni psychologiczno-pedagogicznej wynika, że w ubiegłym roku szkolnym 34 % uczniów to dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (w tym jeden uczeń słabosłyszący i jeden słabowidzący).
8. Z rozmowy z policjantem dzielnicowym wynika, że w dzielnicy w zasadzie nie notuje się zachowań przestępczych.
9. Wywiad z nauczycielami pozwolił wyodrębnić zachowania problemowe uczniów na terenie szkoły. Zdaniem nauczycieli w zachowaniu uczniów na terenie szkoły przejawia się jeden problem wychowawczy: incydentalne zachowania agresywne (np. zaczepki, wyzwiska).

10. Dokonano także analizy specyfiki środowiska lokalnego:

- a) zdecydowana większość uczniów jest wychowywana w rodzinach pełnych, wielopokoleniowych
- b) uczniowie-katolicy stanowią 100 %
- c) regularne praktyki religijne
- d) zwarta, na ogół znająca się społeczność, z silną kontrolą społeczną
- e) dobre warunki materialne
- f) poszanowanie norm społecznych
- g) peryferyjne położenie dzielnicy
- h) zasadniczo brak wzorców demoralizacji.

Na podstawie powyższych danych można wyodrębnić następujące czynniki chroniące naszych uczniów:

- stała opieka kompetentnej osoby dorosłej
- pozytywne wzorce w środowisku
- integracja życia szkolnego i religijnego
- zainteresowanie nauką szkolną i motywacja do nauki
- brak poważniejszych niepowodzeń szkolnych
- szacunek i zaufanie do nauczycieli, posłuszeństwo względem nich
- mała społeczność szkolna – dobra znajomość każdego ucznia, szybki przepływ informacji.

Z kolei dające się wyodrębnić czynniki ryzyka to:

- zachowania agresywne (incydentalne)
- możliwość zetknięcia się z negatywnymi wzorcami zachowań przyniesionymi przez uczniów szkół ponadpodstawowych, w tym z paleniem tytoniu i spożywaniem alkoholu
- zagrożenia komunikacyjne (ruchliwa jezdnia)
- wzorce w mediach.

III. Cele i zadania szkolnej profilaktyki

Cel główny Szkolnego Programu Profilaktyki:

1. Wspieranie wszechstronnego rozwoju ucznia jako jednostki odpowiedzialnej za siebie i swoje życie.
2. Ochrona wychowanka przed zagrożeniami.

Spodziewane efekty:

Uczeń

- dba o swoje zdrowie i bezpieczeństwo
- wykazuje zainteresowanie nauką szkolną, zna sposoby i metody efektywnego uczenia się
- rozwija swoje zainteresowania i uzdolnienia
- zna sposoby radzenia sobie ze stresem i uczuciami nieprzyjemnymi, potrafi je stosować
- otwarcie i kulturalnie wyraża swoje myśli, uczucia i poglądy
- przestrzega reguł, norm i zasad
- ma świadomość swoich zalet, poczucie własnej wartości i silnej osobowości
- stara się przewidywać skutki działań własnych i innych osób
- wie, jak radzić sobie w sytuacjach trudnych

- unika zachowań agresywnych, w tym cyberprzemocy
- jest życzliwy w stosunku do innych
- czuje się odpowiedzialny za swoje życie
- ma świadomość przynależności do rodziny i klasy, czuje się za nie współodpowiedzialny
- jest świadomy zagrożeń dla zdrowia i życia wynikających z palenia papierosów, używania alkoholu i narkotyków, uzależnienia od gier komputerowych, Internetu, hazardu
- podejmuje racjonalne decyzje dotyczące używek
- potrafi dokonać krytycznej analizy wartości oferty mediów, dokonuje właściwego wyboru w korzystaniu ze środków masowej komunikacji
- unika niebezpieczeństw, rozpoznaje zagrożenia oraz umie poradzić sobie w niebezpiecznych sytuacjach

Szczegółowe cele i sposoby ich realizacji:

Cele	Zadania	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Wzmacnianie więzi emocjonalnej w rodzinie i współpracy między rodziną a szkołą.	Tematyka godz. wychowawczych zw. z wychowaniem prorodzinnym.	wychowawcy	wg planu pracy wychowawczej
	Realizacja przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”.	nauczyciel WDŻ	wg rozkładu
	Organizacja imprez środowiskowych: Dzień Seniora, Dzień Matki, Święto Szkoły i in.	wicedyrektor	wg planu
	Prowadzenie tablicy edukacyjnej dla rodziców.	pedagog	na bieżąco
	Prowadzenie zeszytów korespondencji. Comiesięczna analiza zachowania uczniów.	wychowawcy	na bieżąco 1 raz w miesiącu
	Współpraca z Radą Rodziców.	dyrektor	wg harmonogramu i potrzeb
	Wspomaganie materialne rodzin potrzebujących: dożywianie, stypendia, wyprawki, obozy letnie.	AS LWŁ	wrzesień wg harmonogramu
	Dążenie do przestrzegania przez uczniów i rodziców trybu usprawiedliwiania nieobecności.	wychowawcy	na bieżąco
	Przedstawienie Szkolnego Programu Profilaktyki na pierwszych zebraniach w roku szkolnym.	wychowawcy	wrzesień
Budowanie poczucia wartości, wzmacnianie mocnych stron rozwoju.	Realizacja własnego programu zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-VI „Aby lepiej żyć”	pedagog, wychowawcy	w czasie zajęć z pedagogiem i wychowawcą
	Udział uczniów w konkursach wewnątrzszkolnych i międzyszkolnych	wszyscy nauczyciele	wg harmonogramu
	Organizacja kół zainteresowań	dyrektor, nauczyciele	wg harmonogramu
	Promowanie osiągnięć uczniów na	bibliotekarze	na bieżąco

	„Galerii sukcesów” i stronie internetowej Zespołu.	ŁW	
Ćwiczenie przydatnych umiejętności psychologicznych i społecznych	Realizacja własnego programu zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-VI „Aby lepiej żyć”	pedagog, wychowawcy	w czasie zajęć z pedagogiem i wychowawcą
	Realizacja zajęć warsztatowych podczas godzin wychowawczych.	wychowawcy	wg planu
Kształcenie zainteresowania nauką szkolną, zapobieganie niepowodzeniom dydaktycznym.	Stosowanie metod aktywizujących.	wszyscy nauczyciele	na bieżąco
	Udział uczniów w kołach zainteresowań.	nauczyciele	wg planu
	Realizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych.	nauczyciele prowadzący	wg planu
	Realizacja zajęć specjalistycznych.	pedagog, nauczyciele specjaliści	wg planu
	Udział uczniów konkursach wewnątrzszkolnych i międzyszkolnych	wszyscy nauczyciele	wg harmonogramu
	Realizacja Programu Edukacyjno-Terapeutycznego „OrtoGraffiti”	nauczyciele terapeuci	wg planu
	Realizacja programu „Pomoc psychologiczno-Pedagogiczna z OPERONEM”.	nauczyciele terapeuci	na bieżąco
	Ukazywanie uczniom sposobów i metod efektywnego uczenia się	wszyscy nauczyciele	na bieżąco
	Dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości ucznia.	pedagog wszyscy nauczyciele	wrzesień
	Systematyczne motywowanie stawianych stopni.	wszyscy nauczyciele	na bieżąco
	Wprowadzanie ciekawych metod pracy, angażowanie uczniów w pracę na lekcji.	wszyscy nauczyciele	na bieżąco
Promocja zdrowia.	Udział uczniów w zajęciach gimnastyki korekcyjnej.	BK	wg planu
	Komputerowa ocena postawy ciała uczniów klasy I.	Wychowawca klasy I	termin określony przez Bushido
	Realizacja programu „Trzymaj formę”	AS	wg harmonogramu
	Udział uczniów w zajęciach na basenie.	BK	wg planu
	Udział uczniów w zajęciach SKS.	BK	wg planu
	Zdobywanie karty rowerowej.	LP, BK	wg rozkładu
	Realizacja programu „Ratujemy i uczymy ratować”.	BK	wg harmonogramu
	Aktywne przerwy.	BK	wybrane przerwy
	Realizacja programu „WF z klasą”.	BK	wg harmonogramu
	Realizacja programów „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”.	wicedyrektor	wg planu
	Organizacja powiatowego Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym.	TK	marzec/kwiecień
Realizacja zajęć edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia.	AS	wg rozkładu	

Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym cyberuzależnieniom.	Realizacja własnego programu zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-VI „Aby lepiej żyć”.	pedagog, wychowawcy	w czasie zajęć z pedagogiem i wychowawcą
	Realizacja programu „Zachowaj trzeźwy umysł”.	pedagog, wychowawcy	w czasie zajęć z pedagogiem i wychowawcą
	Realizacja programu „Trzymaj formę”.	pedagog wychowawcy	w czasie zajęć z pedagogiem i wychowawcą
	Realizacja rządowych programów „Bezpieczna i przyjazna szkoła” oraz „Bezpieczna +”.	pedagog wszyscy nauczyciele	według planu realizacji
	Realizacja programu „Znajdź właściwe rozwiązanie”.	pedagog	w czasie zajęć z pedagogiem
	Zajęcia edukacyjne związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom, w tym cyberuzależnieniom.	wychowawcy nauczyciele informatyki pedagog	wg planów pracy i rozkładów materiału, na zajęciach z ped.
Zapobieganie agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy.	Realizacja programu własnego „Jan Paweł II w oczach dzieci”.	JW, TK	wg planu pracy
	Realizacja planu działań zapobiegających agresji i przemocy (na podst. programu „Szkoła bez przemocy”).	AS nauczyciele	wg harmonogramu
	Zajęcia edukacyjne zapobiegające cyberprzemocy.	wychowawcy nauczyciele informatyki pedagog	wg planów pracy i rozkładów materiału na zajęciach z ped.
	Konsekwentne reagowanie na wszelkie przejawy agresji i przemocy, stosowanie odpowiednich procedur, w tym procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy.	wychowawcy nauczyciele	na bieżąco
	Zajęcia integracyjne.	wychowawcy	wg planu pracy
	Opracowanie/odnowienie klasowych kodeksów przyjaźni.	wychowawcy	wrzesień
	Konkurs „Król i Królowa Uprzejmości”	wychowawcy	co miesiąc
	Propagowanie empatii i tolerancji – cykl spotkań z uczniami ze szkoły życia.	AG	wg harmonogramu
	Organizacja międzyszkolnego konkursu „Gry i zabawy po śląsku”.	BK	maj
	Organizacja międzyszkolnego konkursu „Jan Paweł II w oczach dzieci”.	AS, JW	maj
	Prowadzenie akcji charytatywnych.	zgodnie z przydziałem czynności	wg harmonogramu
	Ścisłe przestrzeganie regulaminu dyżurów podczas przerw międzylekcyjnych.	wszyscy nauczyciele	na bieżąco

	Pogadanki na temat właściwego zachowania w stosunku do innych.	wychowawcy	wrzesień i na bieżąco
	Realizacja rządowych programów „Bezpieczna i przyjazna szkoła” oraz „Bezpieczna +”.	pedagog wszyscy nauczyciele	według planu realizacji
	Stanowcze i konsekwentne reagowanie na przejawy agresji.	wszyscy nauczyciele	na bieżąco
Przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze środków masowej komunikacji,szcz. cyberprzestrzeni	Zajęcia dotyczące zagrożeń związanych z niewłaściwym korzystaniem z mediów: komputerów (zwłaszcza Internetu).	wychowawcy, nauczyciele informatyki pedagog	wg planu pracy na zajęciach z ped.
	Zajęcia z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej.	bibliotekarze	w czasie zastępstw doraźnych
Współpraca z organizacjami i instytucjami wspomagającymi pracę szkoły	Współpraca z policją, sądem, Poradnią Psych.-Ped., OPS, Służbą Zdrowia, zespołem interdyscyplinarnym ds. przemocy w rodzinie	dyrektor, pedagog, wszyscy nauczyciele	wg potrzeb

Odniesienie zadań do możliwości szkoły (analiza zasobów):

2. Nauczyciele mają motywację do podjęcia pracy profilaktycznej w szkole, np. chętnie organizują zajęcia pozalekcyjne, aktywnie uczestniczą w szkoleniach.
3. Nauczyciele posiadają wiedzę i umiejętności dydaktyczne i wychowawcze oraz umiejętności interpersonalne – brak poważnych niepowodzeń szkolnych, opinie uczniów, iż nauczyciele są sprawiedliwi, traktują uczniów życzliwie i z szacunkiem, interesująco prowadzą lekcje itp.
4. Szkoła ściśle współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i policją.
5. Szkoła ma estetyczny wygląd, jest dobrze wyposażona. Posiada wystarczającą ilość sal lekcyjnych, bibliotekę szkolną, gabinet pedagoga szkolnego, salę gimnastyczną i świetlicę ze stołówką.
6. Nauczyciele dobrze znają uczniów i ich środowisko pozaszkolne.

Ewaluacja programu:

- „Czy Państwa dziecko jest bezpieczne w szkole?” – ankieta dla rodziców
- „Jak się czuję w szkole?” – ankieta dla uczniów klas IV-VI, rozmowy w klasach prowadzone przez dyrektora i pedagoga celem wyjaśnienia sytuacji problemowych
- „Moje życie w szkole” – ankieta dla klas II-III, rozmowy w klasach prowadzone przez dyrektora i pedagoga celem wyjaśnienia sytuacji problemowych
- „Bezpieczeństwo w szkole” – ankieta dla uczniów klas IV-VI, rozmowy w klasach prowadzone przez dyrektora i pedagoga celem wyjaśnienia sytuacji problemowych
- wywiad z nauczycielami
- obserwacja
- analiza dokumentów.